«Το κέλυφος»

Μέσα στο πλαίσιο της «κυπριοποίησης» του καταλόγου των συνεργατών και του ρεπερτορίου του ΘΟΚ που εφαρμόζει φέτος ο καλλιτεχνικός διευθυντής Σάββας Κυριακίδης προς διόρθωση ανισορροπιών των προηγούμενων σεζόν, οι πόρτες του Ιδρύματος άνοιξαν για πολλούς Κύπριους δημιουργούς. Οι σκηνοθέτες Στέφανος Δρουσιώτης, Παναγιώτης Λάρκος, Κώστας Σιλβέστρος, Αθηνά Κάσιου, Ανδρέας Αραούζος, Λέα Μαλένη (και άλλοι που πέρασαν από τις Αποθήκες) δραστηριοποιούνται με τη σειρά σε διάφορες σκηνές του ΘΟΚ συνθέτοντας ένα πανόραμα εγχώριων δημιουργικών δυνάμεων και δίνοντας στον ΘΟΚ δυνατότητα να αποδείξει ότι εκπληρώνει έναν από τους κύριους σκοπούς της ύπαρξής του. Χωρίς ένα έργο κυπριακής γραφής το εγχείρημα δεν θα ήταν πλήρες και ο Οργανισμός επέλεξε την ανάθεση παρά την αξιοποίηση των κειμένων, που του έχουν αποστείλει οι Κύπριοι θεατρικοί συγγραφείς και η ανάθεση έγινε στην Κωνσταντία Σωτηρίου. Το θέμα του έργου που επρόκειτο να γεννηθεί από τη συνεργασία της συγγραφέως και του σκηνοθέτη Ανδρέα Αραούζου είχε προαποφασιστεί σε συνεννόηση με τον Σάββα Κυριακίδη έτσι ώστε να συμπληρωθεί ο θεματικός άξονας «Ο άλλος» που διαπερνά το φετινό ρεπερτόριο του ΘΟΚ.

Ας μιλήσουμε για το πολύπτυχο θέμα της ανάθεσης. Η Κωνσταντία Σωτηρίου στον κυπριακό θεατρικό κόσμο είναι αυτή που έγραψε την «Τζεμαλιγιέ» και το «Αϊσέ Πάει Διακοπές». Αυτή που έβγαλε στο φως δύο ιδιαίτερες και ταυτόχρονα σημαδιακές μορφές της ιστορίας του τόπου. Αυτή που κατάφερε να παντρέψει την αντικειμενική εξιστόρηση των πραγματικών γεγονότων με το ευαίσθητο μυθοπλαστικό άγγιγμα και με την ισχυρή ιδεολογική τοποθέτηση. Αυτή που αντλούσε τη θεματολογία των έργων της απευθείας από το πονεμένο κυπριακό DNA της. Αυτή που απέδειξε ότι ξέρει να χειρίζεται την κυπριακή διάλεκτο και σε επίπεδο καθημερινού διαλόγου και στην ποιητική της διάσταση. Το ερώτημα είναι, αν η συγγραφέας επιλέγεται με βάση αυτά τα προσόντα, γιατί δεν της δίνεται η ευκαιρία να χτίσει πάνω σ' αυτή τη βάση; Γιατί δεν περιμένει ο ΘΟΚ να γίνει ανάδοχος ενός νέου έργου της Σωτηρίου που θα γεννηθεί με φυσιολογική «σύλληψη» και «κύηση»; Η διαδικασία που ακολουθήθηκε είναι ολίγον in vitro, τεχνητή. Το θέμα ενός ανθρώπου που πάσχει από Αλτσχάιμερ, που σταδιακά μετατρέπεται σε Άλλο ακόμα και για τους πιο οικείους του, ήρθε να συμπληρώσει τη μικρή σειρά Άλλων που πέρασαν από τη Νέα Σκηνή.

Η Κωνσταντία Σωτηρίου ψάχνοντας τρόπο να προσεγγίσει το δοτό θέμα δημιούργησε μια μορφή απουσίας, ένα περίγραμμα του ήδη εξαφανισμένου στο βάθος της ασθένειάς του πατέρα από τον τρόπο που αυτός λείπει στο κάθε μέρος της οικογένειάς του, από τους «ανοιχτούς λογαριασμούς» που έχει αφήσει. Όμως ο τρόπος του σταδιακού στησίματος του κειμένου, σε συνεργασία συγγραφέα-σκηνοθέτη, άφησε πάνω στο τελικό αποτέλεσμα σημάδια εργαστηριακής γραφής και ίσως επέτρεψε να διεισδύσουν στο έργο ως δευτερεύοντα μοτίβα όχι ακριβώς στερεότυπα, αλλά πράγματα ήδη ειπωμένα και δουλεμένα σε βάθος σε άλλα έργα, όπως π.χ. το θέμα της αποδοχής ή της απόρριψης του ομοφυλόφιλου γιου από τους γονείς του. Νομίζω η σταδιακή δημιουργία του κειμένου είχε αντίκτυπο και στην κεντρική μορφή του έργου. Η συμπεριφορά της κεντρικής ηρωίδας μου φάνηκε κάπως χωρισμένη σε κεφάλαια. Στο πρώτο απ' αυτά η Άννα βλέποντας τον άνθρωπό της να εξατμίζεται, να καταλήγει άδειο κέλυφος, διεκδικεί το δικαίωμά της να συνεχίσει τη ζωή της, βάζοντας σ' αυτήν μια καινούργια σχέση. Η Υρώ Μανέ είναι έντονη στη διαμαρτυρία και στη διεκδίκηση, αλλά στο δεύτερο «κεφάλαιο», εκείνο «της χηρείας» η προσωπικότητα που πλάθει αλλάζει, εξαιτίας της αλλαγής του ερμηνευτικού τρόπου και το κύριο μοτίβο της αρχής μένει ανολοκλήρωτο. Πιστεύω πως η ηθοποιός και ο σκηνοθέτης της θα μπορούσαν να επιδιώξουν πιο ομαλή μετάβαση από το ένα ψυχολογικό στάδιο στο άλλο. Πιστεύω επίσης πως η αοριστία σχετικά με την καταγωγή των ηρώων, η ασαφής γλωσσική ταυτότητα ενισχύει την αίσθηση του τεχνητού περιβάλλοντος.

Όμως ο Ανδρέας Αραούζος διαισθανόμενος ότι το υλικό που έχει παραπέμπει σε δραματουργική διερεύνηση του θέματος, σωστά δημιουργεί μια ατμόσφαιρα θεατρικού εργαστηρίου. Ουσιαστική η συμβολή της Έλενας Κατσούρη που με το λιτό λευκό σκηνικό της ενισχύει την εργαστηριακή ατμόσφαιρα. Το εύρημα με τη μετακίνηση του τραπεζιού σπάζει τη δράση σε εξελικτικά βήματα της διερευνώμενης «υπόθεσης». Οι ηθοποιοί Ανδρέας Τσέλεπος, Παναγιώτα Παπαγεωργίου, Βαρνάβας Κυριαζής έχουν συναίσθηση της φύσης του κειμένου και παίζουν με μέτρο και απαιτούμενο ύφος. Η μουσική του Γιώργου Κολιά και οι φωτισμοί του Σταύρου Τάρταρη σαφώς προσθέτουν στην αισθητική της παράστασης